

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

20/165-

21. september 2021

Øyfjellet vindkraftverk - klager på godkjent MTA og rettslig gjennomgang av konsesjonsvedtakene

1. Innledning

NVE godkjente i vedtak av 18. desember 2019, konsesjonsendringer, detaljplan og miljø-, transport- og anleggsplan (MTA) for Øyfjellet vindkraftverk.

Vedtaket er påklaget av Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt, Motvind/Motvind Bevar Øyfjellet, Naturvernforbundet i Nordland, Britt Thomassen og Gerd og Steinar Kvandal.

Stortinget fattet 19. juni 2020 følgende anmodningsvedtak:

"Stortinget ber regjeringen vurdere hvorvidt behandlingen av gitte vindkraftkonsesjoner har fulgt energilovgivningen og forvaltningslovens krav. Dersom det skulle foreligge feil eller mangler i konsesjonen som er i strid med lovgivningens krav skal forvaltningen stanse vedtaket."

2. Vurdering i henhold til energiloven og forvaltningslovens krav

NVEs konsesjonsvedtak av 13. november 2014

Ved NVEs vedtak av 13. november 2014 fikk ØW konsesjon til bygging og drift av Øyfjellet vindkraftverk med tilhørende nettilknytning. Konsesjonen omfattet installert effekt på inntil 330 MW i et nærmere avgrenset planområde på Øyfjellet i Vefsn kommune.

Tilknytningsledningen går fra vindkraftverket og til Marka transformatorstasjon

Øyfjellet vindkraftverk ble meldt i juli 2011. Tiltakshaver var da Øyfjellet Vindpark SUS. Melding med forslag til KU-program ble sendt på høring november 2011. I forbindelse med

Postadresse
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo
postmottak@oed.dep.no

Kontoradresse
Akersgata 59
oed.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
977 161 630

Avdeling
Energi- og
vannressursavdelingen

Saksbehandler
Tollef Taksdal
22 24 61 71

høringen avholdt NVE åpent møte i Mosjøen og et informasjonsmøte med lokale og regionale myndigheter. Meldingen ble kunngjort i lokale aviser og to eksemplarer av meldingen ble oversendt kommunen for utleggelse lokalt. I tillegg ble meldingen utlagt på NVEs hjemmeside. Utkast til utredningsprogram ble forelagt Miljøverndepartementet før det ble fastsatt. NVE fastsatte KU-programmet 4. januar 2013.

Eolus Vind Norge AS (Eolus) søkte i januar 2014 om konsesjon til Øyfjellet vindkraftverk. Konsekvensutredninger var vedlagt søknaden. Til konsekvensutredningene var det blant annet utarbeidet følgende fagrapporter:

- Nærings- og samfunnsinteresser
- Landskap
- Kultur
- Friluftsliv og ferdsel
- Naturmiljø
- Reindrift
- Støy
- Skyggekast
- Nett

NVE sendte konsesjonssøknaden med vedlegg på høring i februar 2014. Høring av søknaden ble kunngjort i regionale aviser og Norsk lysingsblad. I forbindelse med høringen ble det avholdt åpent møte i Mosjøen og møte med Vefsn kommune. To eksemplarer av søknaden ble oversendt kommunen, og kommunen ble bedt om å legge dem ut til ettersyn. Det kom 24 høringsuttalelser til søknaden. Sametinget og Fylkesmannen i Nordland varslet innsigelse til søknaden.

I forbindelse med konsesjonsbehandlingen, gjennomførte NVE befarings i juni 2015.

NVE ga konsesjon til Øyfjellet vindkraftverk ved vedtak av 13. september 2014. Orientering om vedtaket ble sendt alle høringsparter, konsesjonær, lokale og regionale myndigheter og relevante organisasjoner. Det ble opplyst om klageadgang i orienteringen. Eolus ble bedt om å orientere alle berørte grunn- og rettighetshavere om vedtaket, herunder gi informasjon om klageadgangen.

Det kom to klager på NVEs vedtak. NVE fant ikke grunn til å ta klagen til følge, og oversendte klagen til departementet, sammen med innsigelsene fra Sametinget og Fylkesmannen i Nordland, ved brev av 22. juni 2015.

Det ble gjennomført befarings og åpent møte i forbindelse med departementets klagebehandling. Departementets klagebehandling omfattet særlig hensynet til reindrift og samlet belastning ved en eventuell etablering også av Mosjøen vindkraftverk, før departementet gjorde en samlet vurdering av om det var grunnlag for å opprettholde konsesjonen. Sametinget og reinbeitedistriktet ble konsultert som ledd i klagebehandlingen.

Departementet stadfestet NVEs konsesjonsvedtak ved vedtak av 16. november 2016, med en presisering i vilkåret om reindrift. Øyfjellet vindkraftverk ble behandlet sammen med klagen på avslag på konsesjonssøknaden til Mosjøen vindkraftverk. Departementet stadfestet avslaget til Mosjøen vindkraftverk.

Vedtak av 11. oktober 2018 om økt installert effekt

Eolus søkte i april 2018 om konsesjon til å øke maksimal installert effekt fra 330 til 400 MW, om å erstatte Tverråga transformatorstasjon med to transformatorstasjoner ved hhv. Middagseidklumpen og Heifjellet, om å forlenge tilknytningsledningen vest for Tverråga med ca. 1,6 km, og om å kable eller fellesføre ledningen med eksisterende 132 kV ledning ved passering av bebyggelse langs traseen. Det ble også søkt om ekspropriasjonstillatelse for de omsøkte endringene.

Søknadene ble sendt på høring april 2018. Vefsn kommune ble bedt om å legge søknaden ut til offentlig ettersyn. Søknaden ble kunngjort to ganger i avisen Helgelendingen, og rykket inn i nettavisen Helg.no og i Norsk lysingsblad. NVE mottok 10 høringsuttalelser.

NVE ga konsesjon til endringene ved vedtak av 11. oktober 2018. Orientering om vedtaket og adgangen til å klage ble sendt til konsesjonæren, lokale og regionale myndigheter, Jillen-Njaarke rbd., og for øvrig alle organisasjoner, myndigheter og private som hadde avgitt høringsuttalelse til søknaden. Eolus ble bedt om å videreformidle til berørte grunn og rettighetshavere et brev fra NVE med orientering om vedtaket og klageadgangen. NVE mottok 24. oktober 2018 bekreftelse fra Eolus på at slik orientering var gjennomført. NVEs vedtak ble ikke påklaget.

Vedtak av 2. november 2018 om utsatt frist for idriftsettelse og forlenget konsesjonstid

Eolus søkte i oktober 2018 om utsatt drist for idriftsettelse fra 31. desember 2020 til 31. desember 2021 og forlenget konsesjonstid fra 31. desember 2045 til 31. desember 2046. NVE innvilget søknaden ved vedtak av 2. november 2018. NVE skriver i vedtaket at fordi søknaden ikke innebærer endrede virkninger for omgivelsene, har direktoratet ikke funnet det nødvendig med høring. Vedtaket ble sendt konsesjonæren, Fylkesmannen i Nordland Jillen-Njaarke rbd, Nordland fylkeskommune og Vefsn kommune. Det ble opplyst om klageadgang i vedtaket. NVE ba i vedtaket Eolus om å orientere berørte grunn- og rettighetshavere om vedtaket og klageadgangen. NVE mottok 8. november 2018 bekreftelse på at orientering var gitt. NVEs vedtak ble ikke påklaget.

Vedtak av 10. desember 2019 og 2. juni 2020 om eierskifter

Øyfjellet Wind AS ved advokatfirmaet Haavind, søkte 6. desember 2019 om konsesjon til overdragelse av samtlige aksjer i selskapet fra Eolus til Raven Projects II Sarl som er et aksjeselskap forvaltet av Aquila Capital Group. NVE ga konsesjon til aksjeoverdragelsen 10. desember 2019. Det ble opplyst om klageadgang i vedtaket.

Øyfjellet Wind AS ved advokatfirmaet BAHR, søkte så 26. mai 2020 om konsesjon til en restrukturering av eierskapet i selskapet, som innebar at samtlige aksjer i selskapet ble

overdratt fra Raven Projects II Sarl til Øyfjellet Wind GmbH & Co. KG. NVE ga konsesjon til overdragelsen 2. juni 2020. Det ble opplyst om klageadgang i vedtaket.

Departementet skal bemerke at søknader om aksjeoverdragelser behandles etter energiloven § 2-1. Paragrafen har bestemmelser om at søknader skal legges ut til gjennomsyn, kunngjøres og høres, men det er adgang til å fravike disse kravene, dersom det finnes "ubetenkelig", jf. § 2-1 femte, sjette og sjuende ledd. Søknaden ble ikke sendt på høring. NVEs vedtak av 10. desember 2019 og 2. juni 2020 inneholder ingen drøftelse eller begrunnelse for at forutsetningen om "ubetenkelig" i § 2-1 er tilstede. Departementet mener NVE burde henvist til de relevante unntaksbestemmelsene, samt begrunnet hvorfor unntakene kom til anvendelse. Eierskifter av denne typen er ikke grunnlag for nye vurderinger av de underliggende spørsmålene om fordelene og ulempene ved anlegget, og departementet mener det var ubetenkelig i et tilfelle som dette å unnlate utlegging, kunngjøring og høring.

NVEs vedtak om eierskifte ble kun sendt de advokatfirmaene som hadde utformet søknadene. I søknaden var det opplyst at forhandlingene om eierskifte ikke var avsluttet og at forholdet derfor var konkurransesensitivt. Det ble derfor anmodet om at saken ble unntatt offentlighet som taushetsbelagt. NVEs vedtaks brev var påført "u.off." med henvisning til forvaltningsloven § 13 om taushetsbelagte opplysninger. Fordi overdragelsen ikke var sluttforhandlet, var NVEs vedtak om godkjenning av eierskifte fattet med vilkår om at bekreftelse på avsluttede forhandlinger ble innsendt NVE. NVE mottok slik bekreftelse på den første overdragelsen den 21. januar 2020 og den andre overdragelsen 30. juni 2020, og godkjenningene trådte formelt i kraft fra disse datoene.

Etter forvaltningsloven § 27 skal parter underrettes om et vedtak. En sak om eieroverdragelse angår i første rekke kontraktspartene i en slik overdragelse. Departementet mener det likevel kan diskuteres om de som ellers er parter i saken gjennom å ha eiendomsrett eller andre rettigheter til den grunnen vindkraftverket skal anlegges på, også er parter andre vedtak knyttet til konsesjonen. Departementet finner uansett at et vedtak om aksjeoverdragelse er uten betydning for disse partenes interesser og at unntaket i fvl. § 27 første ledd, siste setning kommer til anvendelse.

Hverken NVEs vedtak av 10. desember 2019 eller av 2. juni 2020 ble påklaget.

Vedtak 3. september 2020 om endret transformatorytelse

Øyfjellet Wind søkte 11. august 2020 om å endre ytelsene i de to transformatorstasjonene i planområdet fra hhv. 2 ganger 140 MVA til 2 ganger 120 MVA i transformatoren ved Heifjellet og fra 140 MVA til 185 MVA i transformatoren ved Middagsklumpen. NVE ga konsesjon til endringen 3. september 2020.

NVE viste i vedtaket til at endringen ikke medførte endrede virkninger for omgivelsene, og fant at det derfor ikke var nødvendig med høring. Departementet er enig i at det var grunnlag for å anvende unntakene fra høring mv i energiloven § 2-1 femte til sjuende ledd.

NVEs vedtak ble sendt Øyfjellet Wind, Fylkesmannen i Nordland, Helgeland Kraft Nett, Nordland fylkeskommune, Statnett og Vefsn kommune. Eolus orienterte pr. e-post av 7. september 2020 at tillatelsen var oversendt grunneiere i området. Vedtaket om endret transformatorytelse ble ikke påklaget.

Annet

Øyfjellet Wind søkte 13. juli 2020 om utsatt frist for idriftsettelse og forlenget konsesjonstid. Søknaden har vært på høring og ble innvilget av NVE 16. februar 2021. NVEs vedtak er påklaget. Klagene på dette vedtaket behandles ikke i dette vedtaket .

3. Klage på MTA-plan mv

Klager

NVEs vedtak av 18. desember 2019 om godkjenning av detaljplan, MTA og konsesjonsendringer for Øyfjellet vindkraftverk er påklaget av følgende:

- Jiilen-Njaarke rbd
- Naturvernforbundet i Nordland
- Britt Thommassen
- Gerd og Steinar Kvandal
- Motvind

NVE finner at samtlige klagere har rettslig klageinteresse.

Saksbehandlingen

Kvandal mener de har mottatt for lite informasjon om prosjektet, og at de burde ha vært varslet om søknader og underrettet om vedtak. Thommassen mener også hun burde ha mottatt mer informasjon.

NVE finner i klageoversendelsen at Kvandal, i kraft å ha vannuttak til hytta si i et nedbørsfelt der det er planlagt anleggsvirksomhet, må anses som parter i saken om godkjenning av MTA og detaljplan. NVE mener Kvandal derfor skulle vært varslet om søknaden og orientert om vedtakene. NVE kan ikke se at det er gjort, og mener dette er en saksbehandlingsfeil. NVE finner imidlertid at feilen ikke har virket inn på vedtakene, jf. fvl. § 41.

Departementet er i utgangspunktet enig med NVE, men viser til at Kvandal i klagen skriver at de mottok underretning om NVEs vedtak ved rekommandert brev av 21. januar 2019 med orientering om NVEs vedtak av 18. desember 2018. Ut ifra sammenhengen legger departementet til grunn at Kvandals henvisninger har feilskrift mht. årstall, og at de mener hhv orientering av 21. januar 2020 og NVEs vedtak av 18. desember 2019. Det fremgår også av e-post fra Eolus av 14. januar 2020 til NVE at Kvandal har mottatt orientering om vedtakene. I klagebehandlingen er det følgelig betydningen av manglende varsling om søknaden og behandlingen som skal vurderes. Departementet er her enig med NVE at manglende varsling ikke har hatt betydning for det vedtaket som er fattet, og viser for øvrig til at Kvandal er gitt anledning til å klage og vil få sine klageanførsler vurdert i den forbindelse.

Når det gjelder Thommassen er departementet enig med NVE i at hun ikke er part i saken, og derfor ikke har krav på varsel og underretning. Departementet konstaterer at Thommassen har påklaget vedtakene og vil få anførselene vurdert i klagebehandlingen.

Rettsanvendelse

Motvind har anført at vedtakene strider mot en rekke lover, herunder energiloven, forvaltningsloven, naturmangfoldloven og plan- og bygningsloven.

Energiloven

Motvind mener konsesjonen til Øyfjellet vindkraftverk mangler hjemmel i energiloven, da energiloven ikke åpner for å gi konsesjon til produksjon av overskuddskraft, kun til styrking av forsyningssikkerhet.

Departementet mener at Motvinds anførsel er tuftet på manglende forståelse kraftmarkedet og samspillet mellom produksjon, distribusjon og etterspørsel etter kraft. Det er markedet som angir etterspørselen etter kraft, gjennom prissignaler. Forsyningssikkerhet sikres i første rekke gjennom overføringskapasitet og robusthet i kraftnettet, og kan i liten grad tillegges enkelte produksjonsanlegg. Motvind synes i tillegg å operere med et svært statisk forhold til kraftbalansen.

Energilovens formålsbestemmelse fastsetter at loven skal sikre at produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte. I konsesjonsbehandlingen av ny kraftproduksjon gjøres det en samfunnsøkonomisk analyse av prosjektene, der det samfunnsøkonomiske overskuddet utgjør fordelsiden av prosjektet. Det er ikke holdepunkter for at det i konsesjonssammenheng må gjøres et slikt skille mellom "overskuddskraft" og "forsyningssikkerhet" som Motvind anfører.

Forvaltningsloven

Motvind mener det foreligger systematiske brudd på forvaltningslovens bestemmelser om medvirkning og kontradiksjon. Motvind mener også at systemet med en "rammekonsesjon" med påfølgende detaljgodkjenning i egne vedtak, er i strid med forvaltningsretten.

Departementet viser at gjeldende anleggskonsesjon er basert på behandlingen av planendringssøknaden godkjent i 2018, der det blant annet ble gitt konsesjon til en maksimal installert effekt på 400 MW. Som det fremgår av gjennomgangen over, ble den konsesjonssøknaden sendt på høring og offentliggjort i lokale aviser, før det ble fattet vedtak i oktober 2018. NVEs godkjenning av MTA-plan mv ble gjort i desember 2019, og departementet er ikke enig med Motvind i at det har gått lang tid mellom konsesjonsbehandling og godkjenningen av detaljplaner i denne saken. Søknaden om godkjenning av detaljplan og MTA ble også sendt på høring og ble forelagt berørte grunn- og rettighetshavere. Departementet viser for øvrig at tillatelser i flere trinn også er hovedregelen i plan- og bygningsretten, og at det ikke er belegg for å hevde at forvaltningsloven er til hinder for en slik tilnærming.

Plan- og bygningsloven

NVE viser til at plan- og bygningsloven § 3-1 ikke kommer direkte til anvendelse på konsesjonssaker. Departementet slutter seg til NVEs vurdering.

Reindriftsloven

Jillen-Njaarke m.fl. anfører at godkjenningen av MTA-plan er i strid med reindriftsloven § 22 og forbudet mot stenging av flyttleier.

I konsesjonsvedtaket ble det til grunn at flyttleien ikke blir stengt ved tilstrekkelige avbøtende tiltak og medvirkning fra distriktets side. Skulle det vise seg at denne forutsetningen ikke stemmer, og flyttleien må regnes som stengt, skal flyttleien enten erstattes eller man kan søke den omlagt. Eventuell omlegging behandles av landbruksmyndighetene, jf. reindriftsloven § 22 andre ledd.

Naturmangfoldloven og Grunnloven § 112

Jillen-Njaarke mener godkjenningen er i strid med naturmangfoldloven § 9 og § 14 annet ledd.

Departementet viser til at naturmangfoldloven § 14 gjelder der det fattes vedtak etter naturmangfoldloven, og bestemmelser kommer ikke til direkte anvendelse ved vedtak etter annet lovverk. Departementet kan heller ikke se at naturmangfoldlovens bestemmelser om føre var har direkte betydning på tiltak som kan påvirke tamreindrift. Naturmangfoldloven er vurdert i konsesjonsbehandlingen, og departementet viser til de vurderinger som er gjort i den sammenheng.

Når det gjelder miljøbestemmelsen i Grunnloven § 112, kan departementet ikke se at den får selvstendig betydning i denne saken. De prosessuelle og materielle kravene som kan utledes av denne bestemmelsen, er ivaretatt ved anvendelsen av naturmangfoldloven og saksbehandlingsreglene i energiloven og forvaltningsloven.

Folkerettens urfolksvern og Grunnloven § 108

Jillen-Njaarke m.fl. anfører at godkjenning av detaljplan og MTA er i strid med folkerettens urfolksrettigheter og Grunnloven § 108.

NVE viser til at folkeretten ble vurdert i forbindelse med konsesjonsvedtak og departementets klagebehandling, og mener for øvrig at folkerettslige krav i forbindelse med godkjenning av detaljplan og MTA er ivaretatt gjennom konsultasjon og pålagte avbøtende tiltak.

Departementet viser som NVE, til at folkerettens urfolksvern ble grundig vurdert i forbindelse med konsesjonsbehandlingen og ikke minst ved departementets klagebehandling. Departementet gjennomførte i den forbindelse konsultasjon med både Jillen-Njaarke og Sametinget og la avgjørende vekt på reindriftens egen fremstilling av arealbruken i distriktet

og vurderingen av konfliktnivået ved de to prosjektene departementet da hadde til klagebehandling. NVE har konsultert reindriften i behandlingen av MTA-planen, og departementet har konsultert både reindriften og Sametinget i klagebehandlingen.

Når det gjelder Grunnloven § 108 kan departementet ikke se at den får selvstendig betydning i denne saken. De prosessuelle og materielle rettighetene som kan utledes av § 108, er ivaretatt gjennom ved overholdelsen av de folkerettslige forpliktelsene overfor urfolk.

Støy og skyggekast

Motvind m.fl. klager på støyberegningene og mener det må legges en grense på 35 dBa L_{den} til grunn. Kvandal etterlyser deres hytte på kartet med beregnet skyggekast, og mener de vil bli berørt.

NVE viser til at vilkåret om støy er fastsatt i konsesjonen og ikke er gjenstand for ny behandling. Godkjenning av MTA og detaljplan skal forholde seg til støyvilkåret i anleggskonsesjonen. NVE viser videre til at det er utført støyberegninger basert på den valgte turbintypen, i henhold til gjeldende retningslinje med veileder, og der det er lagt "worst case" vindforhold til grunn for beregningene. Beregningene viser at ingen boliger eller fritidsboliger ut over de tre fritidsboligene inne i planområdet, som Øyfjellet Wind har avtale med, vil utsettes for et støynivå over grenseverdien i retningslinjene. NVE viser for øvrig til at Øyfjellet vindkraftverk har små støyvirkninger sammenlignet med typiske andre vindkraftverk. Departementet slutter seg til NVEs vurderinger.

Når det gjelder skyggekast så opplyser ØW at årsaken til at Kvandals hytte ikke er avmerket på skyggekastkartet, er at det er gjort en samlet beregning for nærliggende hytter.

NVE viser til at turbinene skal installeres med styringssystemer som sikrer at hyttene utenfor planområdet ikke blir utsatt for skyggekast utover grenseverdiene. NVE hadde på tidspunktet for klageoversendelsen ikke mottatt skyggekastberegninger for den valgte turbintypen.

Departementet slutter seg til NVEs vurderinger. Styringssystemer for skyggekast sikrer at de aktuelle hyttene ikke utsattes for skyggekast over grenseverdiene.

Iskast

Flere klageparter mener iskast er for dårlig beskrevet og at tiltakene ikke er gode nok. Jiilen-Njaarke peker på at skilting og varsling ikke er relevant for reinsdyr.

NVE viser til at det skal fremlegges en vurdering og plan for håndtering av iskast i henhold til vilkåret i konsesjonen. Departementet viser til vilkår 23 om ising og iskast, som lyder:

Eolus Vind Norge AS skal vurdere omfanget av ising og risikoen for iskast i anlegget. Det skal settes opp varselkilt ved adkomstveier, viktige skiløyper og turstier. NVE kan i særlige tilfeller stille krav om ytterligere tiltak, eller kreve informasjon om fare for iskast/isnedfall.

Departementet konstaterer at det på tidspunktet for departementets klagebehandling ikke foreligger en nærmere vurdering av iskast, men at vilkåret ikke forutsetter at dette inngår i MTA-planen. Departementet understreker at en vurdering må foreligge i god tid før første vintersesong turbinene er i drift, slik at den reelle risikoen for iskast på Øyfjellet er avklart og nødvendige tiltak implementert. Hensynet til reindrift må inngå i iskastvurderingene. Departementet finner for øvrig at klagen ikke gir grunnlag for endringer av de påklagede vilkårene.

Naturmangfold

Fugl

Motvind og Naturvernforbundet mener forholdet til fuglearter, særlig hønsehauk, jaktfalk og kongeørn ikke er tilstrekkelig vurdert ved godkjenningene.

NVE viser til at det ikke er registret hønsehauk på den aktuelle reirplassen siden 1990. Det er derfor ikke tatt særlig hensyn til hønsehauk ved godkjenningen. Når det gjelder jaktfalk, viser NVE til at det er utført kartlegging i 2019 og at det ikke ble påvist hekking da. NVE mener den aktuelle reirplassen i alle tilfeller ligger så langt unna anleggsarbeidene at særlige tiltak, ut over at det ikke skal flys helikopter over lokaliteten, ikke er påkrevet. For øvrig viser NVE til vedtaket om godkjenning av MTA-planen og de vurderinger av virkningene for fugl ved økt rotordiameter, som fremgår der.

Departementet slutter seg til NVEs vurderinger, og kan ikke se at klagen gir grunnlag for en annen vurdering av hensynet til fugl enn det som fremkommer av NVEs vedtak.

Øvrig naturmangfold

Motvind og Naturvernforbundet mener hensynet til naturmangfold er for dårlig beskrevet og beslutningsgrunnlaget er feil.

NVE viser til at både planområdet og antall turbiner er redusert. Dette reduserer omfanget og utbredelsen av terrenginngrepene. Videre viser NVE til at adkomstveien er detaljplanlagt på bakgrunn av naturtypekartlegging og at MTA-planen har kart der viktige naturtyper er omtalt og avmerket, og det er satt krav om at konsesjonæren skal bruke landskaps- og arkitektfaglig kompetanse ved planleggingen og byggingen av vindkraftverket av hensyn til å redusere skadene på naturmangfoldet.

Flytting av turbin nr. 12

Kvandal mener turbin nr. 12 må flyttes, da skyggekast, fare for iskast, fare for forurensing og forringelse av friluftsliv gir for store negative konsekvenser for to hytter som ligger tett på turbinen.

NVE viser til at de hensynene Kvandal peker på er vurdert både i konsesjonsbehandlingen og ved godkjenning av MTA-plan.

Departementet finner at de hensynene Kvandal mener tilsier flytting av turbinen er vurdert i ulike sammenhenger, og slutter seg til NVEs vurdering om at det ikke er grunnlag for å pålegge endringer.

Reindrift

Jillen-Njaarke mener at det ved godkjenningen av MTA-planen ikke bli fastsatt avbøtende tiltak for adkomst til vinterbeitesone 5, slik konsesjonsvilkårene forutsetter. Distriktet mener det ikke kan legges opp til at reinen skal drives eller flyttes gjennom planområdet. Distriktet viser til at Protect Sapmi har utarbeidet en rapport om virkninger av vindkraftverket for reindriften. Distriktet mener funnene i denne rapporten burde vært lagt til grunn for behandlingen av MTA og detaljplan.

Vilkår 15 i anleggskonsesjonen til Øyfjellet vindkraftverk lyder:

Øyfjellet Wind AS skal legge til rette for at det inngås avtale med Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt om et forslag til avbøtende tiltak for reindriften i området for anleggs- og driftsfasen. Forslaget skal blant annet sikre adkomst til vinterbeitene i nordvest ved avbøtende tiltak knyttet til flyttleien gjennom planområdet. Tiltak for å sikre flytting til og fra vinterbeitene i nordvest skal forelegges Fylkesmannen i Nordland for vurdering etter reindriftsloven. Forslag til avbøtende tiltak skal presenteres i detaljplanen for tiltaket, jf. vilkår 12. Detaljplanen skal godkjennes av NVE. Dersom det ikke oppnås enighet mellom konsesjonær og reinbeitedistrikt om avbøtende tiltak, må NVE konsultere reinbeitedistriktet før detaljplanen kan godkjennes.

Ved godkjenning av detaljplanen viser NVE til at tiltakshaver opplyser at de har hatt flere møter og kontakt med reinbeitedistriktet, men at det ikke har lyktes å komme frem til en omforent avtale. NVE har konsultert distriktet som ledd i godkjenningen.

NVE skriver videre om flytt til og fra vinterbeitesone 5:

NVE legger til grunn at når adkomst- og internveier er etablert, skal flytting foregå med lastebiltransport gjennom planområdet, dersom ikke annet blir avtalt. Transport med båt/ferje vil etter NVEs vurdering fungere som et alternativ til flytting gjennom planområdet.

NVE konstaterer at flytting gjennom planområdet i anleggs- og driftsfasen innebærer etablering av nødvendige hjelpeanlegg og annen tilrettelegging, herunder oppsamlingsområder i begge ender og økt gjeterinnsats i anleggsfasen.

For øvrig omtaler NVE tiltak som har med kommunikasjon og rutiner i forholdet mellom reindriften og bygging og drift av vindkraftverket.

Departementet har konsultert reindriften og Sametinget i klagesaksbehandlingen. Om bruken av distriktet generelt og vinterbeitesone 5 spesielt, viser departementet til konsesjonsvedtaket, konsultasjonsprotokollene og NVEs godkjenning av MTA-plan.

Nyere forskning

Jillen Njaarke viser til nyere forskningsresultater om vindkraft og rein, som indikerer større unnvikelsessoner enn man tidligere har antatt. Reindriften mener dette underbygger at det ikke vil være mulig å flytte igjennom planområdet.

Departementet er godt kjent med nyere forskningsresultater fra Raggovidda og Sverige (Skarin m.fl.) Funnene relaterer seg imidlertid til frittgående dyr og er til dels oppgitt som redusert beitebruk, ikke fullstendig unnvikelse. Departementet mener resultatene har betydning for hvilken forventet reduksjon i beitebruken vindkraftverket kan antas å gi, men at forskningen ikke uten videre kan tas til inntekt for at det vil være umulig å drive reinen igjennom planområdet gjennom aktiv gjeting og tilpasninger mv. Det er en rekke reinbeitedistrikter som driver rein forbi menneskeskapte innretninger, som veier, jernbaner, kraftledninger og vannkraftanlegg samt områder med bosetning, fritidseiendommer og mye menneskelig aktivitet. Alle slike situasjoner vanskeliggjør flyttingen og kan gi merarbeid, men uten at det nødvendigvis innebærer fullstendig stenging.

Generelt

Tilrettelegging for flytting til og fra krever etablering av nye anlegg, utarbeidelse av rutiner og prosedyrer og generelt god kommunikasjon mellom reindriften og vindkraften. Øyfjellet Wind har ansvaret for kostnader forbundet med avbøtende tiltak, både i form av permanente og midlertidige anlegg, foringsutgifter, ekstra gjeting og økt arbeidsinnsats relatert til flytting til og fra vinterbeitesone 5 og ekstra fraktkostnader som følge av vindkraftverket. Tiltakshaver må også dekke rimelige ekstrakostnader knyttet til planlegging og administrasjon i forbindelse med tilpasning til flytting til og fra vinterbeitesone 5, men reindriften medvirking til planlegging og omsøking av nye anlegg, endring av driftsrutiner og den praktiske flyttingen av rein er helt fundamental for gjennomføring av avbøtende tiltak og en vellykket sameksistens.

Kommunikasjon mellom driftsansvarlig for vindkraftverket og reindriften er sentralt for en fungerende sameksistens. Reindriften bør oversende driftsplaner mv. til Øyfjellet Wind til orientering. Så langt det er mulig, bør bruken av de ulike vinterbeitesonene planlegges i flerårssykluser som ØW informeres om.

ØW bør orientere distriktet om større planlagt vedlikehold og andre hendelser som innebærer unormalt mye trafikk og aktivitet. Planlagt vedlikehold mv. bør legges til perioder der det er til minst ulempe for reindriften.

Veier, oppstillingsplasser og andre inngrep i planområdet må etableres slik at de ikke skaper unødig fare for rein. Skjæringer må sikres og fyllinger og grove masser må dekkes til mv.

Høstflytting

Østre siida har i senere tid stort sett flyttet til vinterbeite med bruk av lastebil fra Sjømoen. Reinen blir samlet i anlegg på Sjømoen der det også blir tatt ut høstslakt mv, før opplasting med bil. Denne praksisen legger til rette for frakt med bil også til sone 5 via internveiene i vindkraftverket.

Dette forutsetter følgende:

- Adkomstveien og de relevante veiene i planområdet må være egnet for dyretransport.
- Det må være egnet sted for slipp av rein fra lastebil, for eksempel ved et eller flere steder langs Demmeldalen og ved Sjørgardsfjellet.
- Ledegjerder for å lede reinen i riktig retning fra slippstedene må vurderes.

Vestre siida krysser normalt ikke Vefsna østover, og Sjømoen antas derfor ikke å være et egnet sted for opplasting for frakt til sone 5. Annet sted for opplasting må identifiseres/forsterkes/anlegges. For øvrig viser departementet til punktene over.

Vårflytting

Uten at det etableres nye flyttleier, er det fire teoretiske muligheter for flytting til fra vinterbeitesone 5 til sommerbeitene; driv over Hundålvatnet, driv gjennom planområdet, bruk av lastebil gjennom planområdet og bruk av lastebil og ferge fra Hundåla.

Reindriften er skeptisk til bruk av Hundålvatnet, da de har erfaringer med dårlig is. Departementet tar dette til etterretning, men mener det ikke kan utelukkes at Hundålvatnet kan benyttes når forholdene ligger til rette for det. Dette vil variere fra sesong til sesong. I alle tilfeller bør isen herunder områdene for entring og ilandføring, befares av fagkyndig på forhånd før eventuell flytting. Utrygge områder må merkes/sikres. Departementet er imidlertid enig i at man ikke kan basere seg på og planlegge for at reinen kan flyttes over Hundålvatnet.

Dersom Hundålvatnet på grunn av usikker is ikke kan benyttes, må reinen enten fraktes eller drives gjennom planområdet, eller fraktes på ferge fra Hundåla. Skal reinen fraktes eller drives gjennom planområdet kan den først flyttes opp langs Hundåla mot Demmeldalen. Behovet for et samlings/skilleanlegg på egnet sted i dette området må vurderes, for å gi større kontroll på dyrene og å kunne skille flokker, samt ha større fleksibilitet med hensyn til videre driv. Dersom reinen fraktes med bil gjennom planområdet, kan den lastes inn på samme sted som den ble sluppet ut, det vil si ved egnet sted for lasting langs veien planområdet ovenfor Demmeldalen eller på Sjørgardsfjellet. Behovet for hjelpeanlegg, ledegjerder mv i Demmeldalen må vurderes.

Stansing av enkelte turbiner må vurderes, typisk på kritiske punkter der reinen drives oppover mer eller mindre rett imot turbiner, for eksempel enkelte turbinpunkter langs kanten av Heifjellet mot Demmeldalen, dersom reinen drives opp den tradisjonelle flyttleia i dette

området. Erfaringer fra Raggovidda vindkraftverk tilsier at reinen kan stanse opp særlig ved vanding oppover, dersom det dukker opp en bevegelig turbin rett i synsfeltet.

Distriktet er skeptisk til flytting med lastebil om våren, da dette kan påvirke drektige simler negativt og i verste fall slik at kalvingen mislykkes. De opplyser at vårbeite- og kalvingsområder ofte ikke er tilgjengelige før tett på kalvingen. Distriktet er erfart at vårsmeltningen ofte kan komme seint i disse områdene, og det er en tendens til at vinteren blir stadig "seigere". Flytting inn i kalvingsområdene må derfor skje tett på kalvingen, og bruk av lastebil kan da være dyrevelferdsmessig uforsvarlig.

Etter det departementet er kjent med er det ikke reindriftsfaglig belegg for å si at enhver flytting med lastebil om våren er uforsvarlig av hensyn til drektige simler. Det er flere distrikter som bruker lastebil og/eller landgangsfartøy (pram) om våren. Men jo nærmere frakten skjer kalvingstiden, jo mer kritisk vil dette kunne være. Den allmenne reindriftsfaglige tilnærmingen tilsier at flytt med lastebil etter rundt midten av april vil det kunne bli vanskelig å gjennomføre på god måte.

Departementet kan heller ikke se at det er belegg for å hevde at våren kommer stadig seinere til innlandet, slik reindriften hevder. I følge historiske snøkart på seNorge.no for 1. april i perioden 2000 til 2020, er det tolv år der det var betydelige områder med barmark i Vefsndalen, tre år der det var noe barmark, og seks år med snødekke. I 15 av de 21 sesongene er det altså områder med barmark langs Vefsndalen. 1. april finner man barmark i om lag halvparten av sesongene, og går man til 1. mai er det bare én sesong der det ikke er betydelige områder med barmark. Departementet har konferert Hydrologisk avdeling i NVE, som opplyser at selv om det har vært noen snørike vintre i løpet av de siste 5-6 årene, er trenden ganske klar i retning av at det har blitt mindre snø på våren i indre strøk.

Den faktiske strekningen gjennom planområdet der det er aktuelt å flytte med lastebil, utgjør en begrenset strekning på anslagsvis 8 kilometer. Av hensyn til drektige simler må frakten på denne strekningen skje før midten av april. Ut over dette, kan reindriften planlegge flyttingen som de ønsker, og selv avgjøre om frakten skal begrenses til strekningen gjennom planområdet, for videre driv derifra, eller om reinen skal fraktes til et helt annet område, der det ligger til rette for videre flytt mot kalvingsområdene. Departementet legger til grunn at snøforholdene på det tidspunktet transporten skjer vil være avgjørende for hvor det er ønskelig at reinen fraktes. Skulle det oppstå situasjoner der reinen blir fraktet gjennom planområdet før forholdene ligger til rette for det i de aktuelle beiteområdene på andre siden, kan det være aktuelt med støtteforing for å holde reinen samlet inntil forholdene bedres.

Tradisjonell flytt gjennom planområdet

Departementet viser til at distriktet i stor grad har benyttet lastebil til frakt til høstbeitene i moderne tid og i noen grad også om våren. Departementet har forståelse for at en løsning der man binder seg fullstendig til bruk av lastebil, kan oppleves som at man i noen grad forlater tradisjonell reindrift. Reindriften har i forbindelse med konsultasjonen og etterfølgende korrespondanse med departementet, understreket at et helt grunnleggende

aspekt ved den tradisjonelle reindriften er at reinen opprettholder mye av sin karakter som et vilt dyr, som i stor grad for egen maskin trekker mellom ulike typer sesongbeiter. Distriktet peker på at reinen her et indre kompass, og en ide om hvor den skal være til enhver tid, og særlig ved vårflyttingen der reinen trekker mot kalvingsområdene hvor reinen vet at den får ro under kalvingen. Distriktet mener en drift der reinen flyttes med bil mellom ulike beiteområder har mer karakter av fedrift, enn tradisjonell reindrift.

Departementet har forståelse for at distriktet ønsker å verne om den klassiske reindriften i tradisjonell forstand, men viser til at også reindriften er modernisert og utviklet fra den historiske nomadiske reindriften, og har tatt i bruk tekniske hjelpemidler for transport, overvåking mv som primærnæringer flest. Departementet viser videre til at den faktiske strekningen gjennom planområdet er om lag 8 kilometer, og at det er opp til reindriften om frakt med lastebil skal begrenses til denne strekningen, eller om de ønsker reinen sluppet av et annet sted. Departementet viser også til at det bare er ved bruk av vinterbeitesone 5 at det er aktuelt å bruke lastebil som et avbøtende tiltak i denne sammenheng. Adkomst til og fra de andre, større vinterbeiteområdene i sørvest påvirkes ikke direkte av vindkraftverket, og kan gjennomføres på tradisjonelt vis om reindriften ønsker det.

Departementet finner likevel at dersom en siida eller siidaandel ønsker å forsøke tradisjonell drift gjennom planområdet med hele eller deler av sin flokk, bør det legges til rette for at det kan skje. Departementet mener imidlertid at dette uansett bør utsettes noen år til man har erfaring med hvordan reinen for øvrig reagerer på vindkraftverket.

Er det ønskelig å drive reinen "naturlig" gjennom planområdet, må dette planlegges nøye og snøforholdene må tas i betraktning. Internveiene i planområdet må krysses minst tre ganger, avhengig av hvilken rute som velges. Er det mye snø i området, må brøytekanter mv tas ned på egnede steder, slik at kryssing er mulig. Midlertidige ledegjerder ved krysningpunktene må vurderes. Aktiviteten i vindkraftverket for øvrig må begrenses og trafikk i de områdene det drives rein må unngås. Ved flytt langs bakken i planområdet, må det vurderes å stanse enkelte turbiner, jf. betraktningene over.

Oppsummering

Departementet mener bruken av vinterbeitesone 5 kan opprettholdes med god planlegging og gjennomføring av avbøtende tiltak, rutiner og dialog. Reindriften medvirkning er viktig for at tiltakene skal fungere. ØW har ansvaret for å finansiere nye anlegg og andre avbøtende tiltak, mens reindriften bør bidra til avklaring av de praktiske detaljene rundt dette. Høstflyttingen bør primært skje med bruk av lastebil. Lastebil bør også ha en rolle i vårflyttingen, men omfanget tilpasses forholdene. Tradisjonell driv kan forsøkes når man har mer praktisk erfaring. Bruk av ferge eller etablering av helt nye drivingsleier bør bare vurderes dersom andre metoder viser seg u hensiktsmessige.

4. Konklusjon

Klagene tas ikke til følge. NVEs vedtak av 18. desember 2019 stadfestes med de presiseringer med hensyn til avbøtende tiltak for reindriften, som fremgår ovenfor.

Departementets vedtak i klagesaken kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd, første punktum.

Med hilsen

Trond Ulven Ingvaldsen (e.f.)
avdelingsdirektør

Tollef Taksdal
underdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Statsforvalteren i Nordland
Norges vassdrags- og energidirektorat
Vefsn kommune

Adresseliste

Britt Thommassen

Gerd og Steinar

Kvandal

Jiilen Njaarke Rbd

Motvind

Naturvernforbundet i Loffjellvegen 7 8614

YTTEREN

Nordland

Øyfjellet Wind AS